

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 „ 50 „
Helyben na. noz. adve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márczius 12.

Legujabb helyzet Krétában.

Akár úgy is kezdhethetők cikkünkkel „a régi helyzet Krétában”. Nem csak azért, mert semmi új sincs a nap alatt, hanem azért is, mert ebben a dologban annyit gondolkoznak a nagyhatalmak, hogy cselekedni sem érnek rá; vagy azt várják, míg az utolsó görög felfalja az utolsó törököt is, mi után persze magától jönne a békés paczifikáció.

Az újságok sem tudnak újabb szenzációról hírt adni, hiszen már annyit irtak össze erről a kérdésről, hogy ha azt a rengeteg tintát amit Kréta miatt elfogyasztottak, rá zudítanák a fényes szigetre, akkora fekete tenger támadna belőle, hogy kényelmesen elbírná a György herczeg hajó rajocskáját.

Mi tehát a legujabb helyzet? A régi bujdosí. A porosz neki bősziült a görög válasz olvasására s váltig kiabál »fogjátok meg, mert neki megyek.« Francia és Angolország aztán fogja is, hogy neki ne mehessen. Anglia haboz, Franciaországot pedig sakban tartja a francia nép, mely szimpatiroz a göröggel. A muszka békés blokádot akar, a mi monarchiánk nem banná, ha közibe is ütnénk egy kicsit. Törökország békéről szól és szerényen mozgósít — Görögország hallgat és még jobban mozgósít.

A táviratok pedig repülnek a világ minden részébe. A mi jó királyunk még üdülő helyén sem tud nyugodni, a sífri-

rozott táviratok és sürgős elintézni valók 6—8 óra munkát adnak neki naponként. Bizony kár Krétaért azt az egy pár napot is megrontani, amit gyengélkedő neje Felséges asszonyunk mellett tölthet a király.

Vilmos császár pingálja otthon a hajókat, s nagyon fáj neki, hogy mikor lerajzolta, mindjárt vízre is bocsájthatja; mert keserves neki, hogy olyan kevés hajója van, mint amennyi van, annyi kellene amennyi nincs. Pedig jó, hogy nincs több, mert akkor hamarabb elhírtelenkedte volna az európai békét a »melinit«-jével, mint Görögország a daczoskodásával.

A muszka elnyomta a szívet s előrántotta az esztét. Nem nézi többé, hogy atyafija a görög király, csak azt tekinti, hogy mi lesz hasznosabb neki. Ugy látszik éther-injekcióval tartja még a lelket a »beteg ember«-ben, majd akkor gyógyítja jobblétre, ha kevesebb örökös lesz a betegágy körül, most pedig »megálljt« kiált a hivatlan operatőrnek Görögországnak. Ez ma a helyzet. Hannotaux francia miniszterelnök hétfőre halasztotta az érdemleges választ, melyben nyilatkozni fog a nagyhatalmak végleges megállapodásáról.

Ez idő szerint pedig vissza hajózott a görög flottácska s valószínűleg vissza raktározzák a Vassos csapatját is, bérczes kis hazájába, hol citrom, narancs és Xenophon terem, kinek újabb kiadása majd megénekli azt az újabb ana- és kata-bazist. Nyugodtan hajthatjuk le fejünket Álmunkból nem fog ágyu dörej

felriasztani. A görögök akciója ki mulik nem sokára vérszegénység és végelgyengülésben. Se katonájuk, sem pénzük, hogy a nagyhatalmak blokádja daczára háboruszkodhassanak.

Ma felelt br. Bánffy Dezső miniszterelnök Horánszky interpellációjára. Válaszában azt adja tudtul, hogy a nagyhatalmak között teljes egyetértés van arra vonatkozólag, hogy a Balkánon fenntartják a status quót.

A hatalmak egyetértése tehát kiállotta a tűzpróbát s Görögországnak az egyetértés felbomlásába vetett reménye nem vált be.

Újabb értesülésünk szerint a békés fordulatot Görögország pótjegyzéke okozta, amelyben azt indítványozta, hogy a hatalmak a görög csapatokra bizzák a rendfentartását, az ő flottáik támogassák a hellén csapatokat s a szultán szuverenitását tartsák fenn, míg maga a krétai nép plebiszcitumban határoz saját sorsáról. Most ezen tanakodnak a nagyhatalmak s még nem jutottak ugyan teljes megállapodásra, de minden valószínűség szerint a következő tervet fogadják el a megoldás alapjául:

A plebiszcitumot el nem fogadják, de Görögország ellen kényszerítő rendszabályokat nem alkalmaznak, a blokádot Kréta szigetére szorítják, ideiglenes kormányzót neveznek ki az európai okkupáció idejére, ez rendelkezik a polgári és katonai hatóságokkal s a görög csapatok is alája lesznek rendelve.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

Az »ostoba« Mari.

(Hollandiai beszély)

Fordította: — plex.

A bergeni kaszinó olvasó termében egy régi bajtársammal találkoztam, a ki épen akkor tért vissza szabadságidejéről és első dolga volt, hogy nekem utazása alatti olvasmányait, egy csomó napilapot, felajánljon.

— Nesze, vedd a legujabb híreket, melyek szülővárosodról szólnak és teljék meg a szíved csordultig az örömtől, te javíthatlan nagyvárosi polgár!

En megköszöntem a szíveskedését, belefogtam az olvasásba és a többi hírek között a következő újdonságon akadt meg a szemem: »Abban a holtestben, melyet tegnap a király csatornában találtak, Friedrichs Mária tetemét ismerték fel, kit a haagai fiatalság »ostoba Mari« név alatt ismer.

Oh a szegény »ostoba Mari«! Csak nehezen tudtam erőt venni megindultságomon, midőn e sorokat olvastam és gyorsan a lakásomra siettem. Itt már félig feledékenységbe merült képek vonultak el szemem előtt. Magam előtt láttam újból a mi jó anyánkat egymásba font karokkal — nem az igazi kétségbeesés miatt, hanem Mietje-nek, a mi régi meghitt cselédünknek abbeli kinyilvánított elhatározása folytán, hogy férjhez megy. A Mietje alakja is felmerült előttem, a ki nem volt épen csunya, csak

egy semmit mondó, alacsony és gyenge női személy, és olyan szőke, mint a kender; egyedül a nagy és lelkes kék szemek voltak rajta szépek mondhatók.

— És kihez akarsz aztán férjhez menni? kérdé tőle anyám.

— Friedrichs Henrikhez!

Már most tessék elképzelni az ilyen kérést az embernek! Egy csunyan elhíresztelt, befekettített jellemű ember volt az illető, egy igazi borostömlő, a ki sokkal idősebb volt a mi Mietjénknél, s a kit az utca vidám ifjúsága és mi gyermekek, sohasem hívtunk másképp mint »ostoba Heinrich«-nak. A derék cselédünk elvesztése feletti, bosszúsághoz még minyájunk sajnálkozása is járult, midőn láttuk, hogy mint halad ez a derék és hű lélek feltartóztathatatlanul bizonytalan és előrelátható szomorú sorsa elé.

A dolgon azonban nem lehetett már segíteni és Mietje pár hét múlva csakugyan megtartotta a menyegzőjét, mely naptól kezdve őt is egyhangulag mindenki »ostoba Mari«-nak hívta. Éveken keresztül semmit sem hallottam ezután felőle, mikor pedig mélyen megrázkódva szomorú végét olvastam, tollat fogtam és levelet irtam hozzáam tartozóimhoz arra kérve őket, hogy közelebbi adatokat irjanak nekem a szerencsétlen Mietjéről.

E levélre nemsokára a következő sorokat vettem a növéremtől:

— Egy ködös novemberi reggelen egy szegényesen öltözött, alacsony termetű asszony szaladgálta be a Wieberg nevű városrész házait, helyet keresve magának. Kicsinyke gyermeket

tartott a karján a kit szerető gondossággal szorongatott néha magához.

Végre egy diszes palota kapuja előtt megállott és félénken becsengetett. A portás dörögve nyitotta ki előtte a kaput és csak hosszas szóváltások után volt hajlandó őt a ház asszonya előtt bejelenteni. Nehéz és kínos percek voltak azok, míg az érdemes ember újból megjelent és tudtára adta, hogy beléphet.

A fiatal Eigenholzné, valamint ennek szintén jelenlevő anyja csalódottan néztek végig a szegényes kinézésű kicsiny alakon, a ki azért jött, hogy dajkálul ajánlkozzék nekik.

A doktor rábeszélésére azonban mégis arra határozták magukat, hogy szolgálatukba fogadják, és gondjaira bizzák a háznál levő gyenge és beteges csecsemőt.

— De mit csinál már most maga a saját gyermekével? Kérdé a fiatal urnő résztvevő hangon az új dajkától.

Az én gyermekemmel? Látszott, hogy nem érti a kérdést. »Hát magtartom magamnál! Oh ha nem szabad őt megtartani magam mellett« — mondá aggódva — akkor inkább tovább megyek innen.

A két nő tanácskozni kezdett egymással, meghányták-vetették a dolgot, és végre abban állapodtak meg, hogy Friedrichs Mietjét az ő kis Mariskájával együtt házukba fogadják.

Egy szép és gondtalan élet köszöntött most be a gondok és csapásoktól meglátogatott asszonyhoz. Mind a két gyermek szépen nővésnek indult és a kis Mariska is egészen olyan bánásmódban és ellátásban részesült, mint az Eigenholzné tulajdongyermekei. Midőn az embe-

Hogy ezután Krétával mi történjék, azt később határozzák el, valamely konferencián, s hogy ebből *annekszió* lesz, kétségtelennek látszik.

Ebben bizony előbb is megegyezhettek volna, mi által sok vérontásnak és bizonytalanságnak elejét vették volna.

P—y.

A kiállítási jegybérlők pöre.

A vizsgálóbíró ma *Schmidt* József miniszteri tanácsost, a kiállítás volt igazgatóját hallgatta ki. Schmidt kötötte meg tudvalevőleg a szerződést a jegybérlőkkel. Ennek a szerződésnek a történetéről, a bérlőkkel, illetőleg jogi képviselőikkel folytatott tárgyalásokról szolgált a volt igazgató hiteles fölvilágosítással a vizsgálóbírónak s elmondotta azt is, hogy *Morzsányi* Károlynak mi szerepe volt a bérlétnél. A vizsgálatot, mint értesülünk, a jövő hét elején befejezik, a mikor az iratokat átteszik az ügyészséghez.

A mezők madarai.

A napszámos népességéről akarunk szólni. Arról a rétegről a magyar társadalomnak, a melyről egészen a legutolsó időkig kevés volt szó. Most már van elég, de ezen túl igazán véve ritkán megyünk. Pedig nem kicsiny érdekek vannak kockán, mert a napszámosok száma nálunk a legutolsó számlálás szerint közel jár a harmadfél millióhoz, beleértve természetesen a családok tagjait is.

Ennek a milliókra rugó osztálynak kereseti viszonyairól tanulságos adatokat közöl az a füzet, melyet a földmívelési miniszter legutóbb kiadott. Benne az 1895-ik évi mezőgazdasági munkabérek vannak feltüntetve és összehasonlítva az előző négy évi adatokkal. Mőködésben van tehát a fejlődés irányára nézve is következtetéseket vonni le.

Országos átlag szerint 1895-ben nálunk egy férfi tavasszal ellátás nélkül 39, nyáron 65, ősszel 41, télen 31 kr. napi bért kapott. Ha ellátásban nem részesül, bére 14—23 krral

emelkedik. Nem sok. Még szomorubban alakul azonban a kép, ha a jelzett év adatait összevetjük az előző évekével. Eszünkben jut az öreg skótnak, *Smith* Ádámnak mondása, mely szerint a munka növekedő jutalma az emelkedő nemzeti vagyonosodásnak jele. Ha pedig a dolgozó szegény alig bírja fentartani magát, megakad a haladás; ha koldusbotra jut és éhez, hanyatlóban van a nemzet. A liberális közgazdasági iskola fejének ezt a mondását jó lesz szem előtt tartani azoknak, a kik dicsekszenek azzal, hogy mi nálunk is az ő elvei szerint intéznek a közgazdasági dolgok.

Mit mondanak ehhez *Darányi* számai? Azt, hogy öt év alatt a konstátálható emelkedés szörnyen csekély s országszerte csak 2—12 krt tesz. Ez is csak a férfiaknál van, a nők és gyermekek munkájánál alig egy-két krajczárral mentek följebb a bérek. Ez nem jelent viruló állapotokat s egyes megyékben könnyű kimutatni a nagy hanyatlást. Beregben a bérek 10—15 krral estek öt év alatt s a mint az eredmények bizonyítják, leszállottak a hires létminimum alá. Csökken a sárosi, szepesi paraszt bevétele is. Nehogy azonban azt higgyük, hogy csak a felvidék van megverve, Bihar, Szabolcs, Csongrád, Bács, Baranya szintén ezen a nyomon jár.

Hová jutunk ez után, el tudjuk-e kerülni a kivándorlás emelkedését s a parasztszociális-mus terjeszkedését? Nehezen hinnők, hogy el, mert ne feledjük, hogy még azonban a megyékben is, a hol emelkednek a bérek, emelkednek a kiadások és igények is. Gyorsabban mint a kereset. Ha való az, hogy az az igazán szegény, kiknek nem állanak rendelkezésére azok az eszközök, melyekkel igényeit kielégíthetné, akkor minálunk a szegények száma gyorsan szaporodásnak indulna. Nem csupán azért, mert az igények esztelenül sokszorozódnak, hanem azért is, mert ezek bevétele apad, még azokban a rétegekben is, melyeknél ez apadás már nyomort, kivándorlást jelent s a bűnnek, elégtelenségnek forrásává lesz.

Szép Magyarországnak hatalmon ülő böles és hazafias törvényhozói, ti, kik oly gyors ke-

zűek vagytok a nyereséges üzletek kötésében, marad-e időtök tűnő gonejaitok közt, hogy ilyes dolgokkal is foglalkozzatok, vagy megvárjátok, míg az a vulkán, a mely fölött annyi önfeledséggel táncoltok, kitör?

Bernát István.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 12.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár, Josipovich, Lázár.

A kormány részéről jelen van: Erdély, Fejérváry, Perczel.

A napirend előtt elnök bejelenti, hogy Perczel Béni mandátuma igazoltatott s hogy *Esztergom* városa a kvóta ellen feliratot küldött a képviselőházhoz. (Éljenzés balfölől.)

Az igazságügyi tárcza.

Schmidt Károly dr. szász képviselő polemizált Emmerrel, majd a brassói járásbírószágrózzantságáról beszélt. Ha a bírák tanácskoznak, az ügyvédeknek és feleknek — ugymond — ki kell takarodniok az utcára, mert nincs tanácskozó terem; a bíróság levegője pedig olyan, hogy a parfümös zsebkendő nélkül elszédül benne a legedzettebb felperes is.

Tarajosy Sándor az ügyvédi rendtartást sürgeti. A miniszter iránt elismerést fejez ki s a költségvetést elfogadja.

Visontai Soma: Nem akar a kormánypárt házi perpatvarába avatkozni. Emmernek is, Plósznak is igaza van. Az új bünvádi eljárás nyelvezete tényleg olyan, hogy az Oberlandes gerichtsrathnak nincs akkora czime, mint annak az embernek, akit egy jókora magyar tenyér pofonított. (Derűtség.) Az ilyen ember neve: fő-pót-magán-vádló.

Áttér az esküdtisékekre, melyektől megvárhattuk volna, hogy a népszabadság biztosítékai legyenek. De mit látunk? Korlátozni akarják a sajtószabadságot.

Föltűnteti azt a sok visszásságot, mely az esküdtisék elé tartozó sajtóvétségek dolgában történik. Megjelenik pl. egy ujpesti lapban a pestisről egy cikk. Nyilvánvaló, hogy ez sajtó útján elkövetett cselekmény. Mégis, mi történik? Kimondják, hogy ez csak egy riadalom által elkövetett kihágás és áttették a járás-

rek Mietjét a két gazdagon öltözt, gyönyörű baba arcú gyermekekkel az utcán megpillantották, eszükágában sem jutott volna azt hinni, hogy Mietje az anyja ezen gyermekek egyikének. Történt, hogy egy napon mindkét gyermek ragadós betegségbe esett, és a gazdag család gyermeke, a ki csak kényelem és jólétre született, a járványnak áldozata lett, míg a szegény napszámos gyermeke edzett természetével diadalmaskodott a kór és életben maradt.

A szerencsétlen szülők vigasztalhatatlanok voltak és ettől kezdve még jobban ragaszkodtak a kis Mariskához, Eigenholzné annyira ment, hogy a kis idegen gyermeket mintegy elvesztett leánykája pótlására egészen magának akarta fogadni. A fiatal nő csakhamar eloszlatta urának aggodalmait e dologban, és most már azon dolgozott, hogy Mietjét, a ki még mindég dajkája volt saját gyermekének arra bírja, hogy a gyermekekről való jogáról lemondjon. A boldogtalan anya csaknem a kétségbeesésig jutott, midőn egyetlen gyermekének az ő legdrágább kincsének elvesztésére gondolt és csak kedves Mariskájának fényes jövőjére rajzolt képek és biztatgatások voltak képesek őt a családnál visszatartani.

Egy ideig még minden a régi kerékvágásban haladt. Egy szép napon azonban a házaspár előkészületeket kezdett tenni arra, hogy elutazzék és — tekintettel a kis Mariska egészségi állapotára, — néhány hónapot tengeri fürdőn töltsön. A háztartást a család feloszlatta Mietje számára pedig külön lakást béreltek. Az intézkedés persze csak ideiglenes volt minthogy nem maradhatott egy maga a

házban. A sors műve volt, hogy Mietje ugyanabban a házban vett lakást és ugyanazon szobában lakott, melybe esküvője napján költözött be és ahol férje ura is meghalt. Uraságának megbízottja minden hónap elején beállított Mietjéhez, átadott neki egy bizonyos összeget és barátságos üdvözlések kíséretében tudomására hozta, hogy a családban mindenki jól érzi magát és előre is örülnek a mielőbbi viszontlátásnak.

Mietje pedig várt, türelmeskedett három teljes esztendőig.

Végre megkapta a meghívást, hogy ha Mariskát látni óhajta felkeresheti Eigenholznét. Édes Istenem! Látni fogom-e hát végre gyermekemet? Rebegé a szegény asszony, midőn az örömhirt vette. Oh mint repesett a szíve a boldogságtól, hogyan lüktettek az erei! Hiszen ismét keblére öleli majd rég nem látott Mariskáját, az ő egyetlen kis magzatát. De vajjon övé-e ez a gyermek az ő Mariskája-e még mindig? Gondolta magában, midőn hosszas várokozás után eléje eresztették azt és az előkelő tartású nagy lány hideg hangon köszöntötte és homlokát egy csókra odatartotta.

— Mariskám, lelkem, hát nem ismered többé anyádat? kiáltá Mietje nagy szívszorongással és reszkető karokkal vonta őt magához, majd meg hevesen keblére ölelte, oda a hol leghevesebben dobog a szív és fuldokolva, forró könnyek között csókoltatta őt. Mariska rémülten és idegenül szakította ki magát anyja karjai közül és a zavarodottan besüffogott angol nevelőnő oldalán keresett magának oltalmat.

Mietjével felfordult a világ. Nem halotta már Eigenholzné jóindulatu szavait, melyekkel

vigasztalni iparkodott őt, hanem szó nélkül elhagyta a házat.

És rohant ki a nagy világba messze, messze, maga sem tudta hova. Mindig a Mariska tekintetét látta maga előtt: olyan ijedt és hideg volt e tekintet. Épen olyan mint az édes apjáé. Pedig mikor az így nézett rá, akkor rendesen gorombáskodni szokott vele. . . S ha ő sirt, könyörgött és sóhajtozott. . . oh akkor még fenyegetőbbekké és vadabbakká lettek e szemek. . . úgy néztek ki, mintha szikrákat hánynának és az ő Mariskája is így, ezen a szent módon nézett rajta végig!

Álmadozva a nélkül, hogy feltekintene, rohant tova a fájdalomsszivű anya, végre mikor szemeit felnyitotta, ott állott a király csatorna hídjának közepén. . . A hold képe ott tükrözött a folyam hullámai felett. . . Egyetlenül-lőny sem volt a környéken. . . Mietye egyet gondolt. Visszament a hídról lejebb, közelebb a vízhez. Ha majd én nem élek többé, oh akkor jó dolga lesz az én Mariskámnak azoknál az előkelő uraknál, a kik úgy szeretik őt. — beszélgetett Mietje magában. — A gyermek sorsa biztosítva van. . . ő boldog lesz, igen boldog! . . .

Alig hogy e szavakat halkan elrebegette, a vízben egy nagy loccsanás hallatszott, majd meg bugyborékolás, mintha valamely edény vízzel telnék meg!

És azután ismét néma csönd. A vízszínen nem lehetett egyebet látni, mint hullámzó körröket és gyűrűket.

Most már Mariska is boldog lehetett azoknál az előkelő uraknál, a kik úgy szerették őt! . . .

biróságához. Vagy ott volt egy verskötet, mely az istenség eszméjével lelkesen foglalkozott — szintén kihágásnak minősítették. Ezek a sajtószabadság korlátozási tünetek.

Szól a büntető törvénykönyv hiányait pótló novelláról, melyet még Szilágyi terjesztett be, de a melyet azóta visszavontak. Azaz, hogy mégis egyik tételét megvalósították; a postabélyegek hamisításáról szóló tételt. Nem sokkal helyesebb lett volna, ha azt az olasz paragrafust léptették volna életbe, mely arról szól, hogy milyen büntetéssel sújtassanak azok, akik azt állítják, hogy nekik minisztereknél, államtitkároknál, vagy magasabb bírói hivatalnokoknál illetéktelen befolyásuk van s azt használni érvényesítik. (Zajos helyeslés a szélsőbalon) Ez sürgősebb lett volna, mint a postabélyeg-hamisítás becikkelyezése.

Védelmébe veszi ezután az ügyvédi kart, melyről a miniszter nem a legszöbben nyilatkozott, mondván, hogy szüggérálják feleiket a porésküdesre. Egy vigasztalása marad az ügyvédi karnak: a tudat, hogy mindig ez a kar volt az, mely a közszabadsághoz, az egyéni függetlenséghez legszívósabban ragaszkodott s hogy ennek a karnak kebeléből kerültek ki legtöbbször a népek vezérei, akik azokat a szabadsághoz vezették.

Beszédeje további folyamán felhozta az igazságügyi orvosi tanácsot, melynél nagy baj, hogy működésük nincs egyéni felelősséghez kötve. Testületileg mondják ki az ítéletet, az iratok alapján, ami teljesen megbízhatatlan. Példákkal illusztrálja, a Pulszky-esettel, egy más magas állású uri nő esete...

Egy hang: A honvédelmi miniszter neje!

Visontai: Mindkét esetben a lehető legkönnyelműbben járt el az igazságügyi tanács.

Erdély miniszter: Pletykák!

Visontai: No majd, mondok egy esetet, mely a múlt héten történt. Ez nem pletyka. Egy tót leány megfogtatta újszülött gyermekét. Az orvosok konstatálták, hogy megfogtatta. A védő kívánságára az iratok felterjesztettek az igazságügyi orvosi tanácshoz, mely — az iratok alapján konstatálta, hogy a gyermek — halva született. A tárgyaláson azután, bizonyítékok sulya alatt — a leány bevallotta, hogy igenis sirt a gyerek, mikor született. Ennyit ér az igazságügyi orvosi tanács véleménye.

Szól ezután a javító intézetekről. Eddig minden igazságügyminiszter épített egy javító intézetet. Most a miniszter urra is vár egy javító intézet.

Egy hang: De csak mihamarabb építtessen. (Viharos derűtség)

Visontai: A fogházakról szólva, azt mondja, hogy ha a fővárosi fogházakról beszélnek, azokat mindig mint minta-fogházakat említik. Hát hiszen gyönyörű egy minta-fogház, ahol a rabok valóságos orgiákat ünnepelnek, csukrázdából Napoleon-örökon hozatják a süteményeket, fagyaltokat, csemegéket, a szerelmeskedés legkülönfélébb válfajait élvezik. (Tartós derűtség.) Fölolvassa ide vonatkozólag az Affendakisz-tárgyalás ama részletét, mikor a rabok bevallották a nőrabokkal való szerelmeskedést.

Áttért ezután egyes fegyházakban használt kinzó eszközök ismertetésére és bemutat több fényképet, melyeket ilyen kinzó-eszközökről vettek le. (Az arcképek a képviselők és újságírók padjain kézzel kézre járnak.) Ezek közt van egy, hogy a rabot ülő helyzetben, fölhuzott lábait kezéhez vasalva, órákon át tartják egy egy pléh-edénybe helyezve. Ezekre sürgős orvosságot kér.

Végül a rabsegélyezésről szól. A költségvetést nem fogadja el. (Élénk helyeslés a balonj)

Öt perc szünet.

A szünet alatt valóságos bucsujárás kezdődött Visontaihoz. Előtte feküdtek a fotográfiák, a padon csörgött egy gúzsba kötött vas innatura. A képviselők nézegették, csörgötték — de föl nem próbálták. Ezek a corpus delictik különben a váci fegyházból valók.

A szünet után Győry Elek kért még szót. Senkisémet jelentkezően szólásra az elnök a vitát berekeszti.

Bánffy br. miniszterelnök végül betérjeszti a zárszámadást.

Bánffy br. a keleti kérdésről.

Bánffy br. miniszterelnök *Horánszky*nak a keleti kérdésben hozzá intézett interpellációjára ma adta meg a választ.

A hatalmaknak az a törekvése, — így szól — hogy a **Balkán félszigeten egyensúlyt erővel a status quo fenntartsák.**

Ezt a megnyugtató választ *Horánszky* is, meg a Ház is tudomásul vette.

A nagyhatalmak tengeri hadereje.

Az egész világ szemei Krétára vannak irányozva. Kíváncsian várja mindenki, hogy a kitörő háborúnak — melyet most már bizonyossá vesznek — mik lesznek következményei; mert azzal mindenki tisztában van, hogy ha ez a háború kitör, rettenetesebb és véresebb lesz, mint akár Nagy Sándor, akár Napoleon bármelyik hadjárata volt. A mostani löfegyverek irtóztató pusztító ereje s a mai technika bámulatos vívmányai olyan tökélyre emelték a hadviselés tudományát, hogy percek leforgása alatt millió életerős emberélet semmisülhet meg Hasztalan a bátorság, ügyesség, elszántság, a távolság, egy Krupp-ágyú egyetlen lövése ezredeket képes elsöpörni egy robbanó bomb lövegével.

Ha most kitör a háború, az mindenesetre tengeri ütközet fog kezdődni, erre vallanak az összes tengeri nagyhatalmak készülődései is, különösen Angliáé, mely már flottája felét utnak indította Kréta felé, és Németh. Francia-, Oroszország páncélos hajóinak Canea előtti horgonyzása.

Nem lesz tehát érdektelen, ha közöljük röviden a jelenlegi tengeri nagyhatalmak hadihajóinak számát és erejét.

A legelső tengeri nagyhatalom Anglia, melynek számra nézve legtöbb hadihajója és Japán, melynek nagyságra nézve vannak legnagyobb hajói.

Franciaországnak jelenleg 30 páncélos hajója, 12 páncél sorhajója és 12 fegyveres páncélhajója van, Németország mindössze 14 hadi hajó felett rendelkezik s ezeknek is legnagyobb része ócska.

Oroszországnak 57 hadihajója van, tehát ha francia országgal egyesül a világon nincs hatalom mely vele a tengeren megmérkőzhetnék. Még jobban fog állani ez a hét hatalom erő dolgában néhány év múlva, midőn a most épülő hadihajók is készen lesznek, midőn ketten együttvéve 127 hadihajó felett fognak rendelkezni, míg Németországnak akkor is csak 32 hadihajója lesz.

Még növeli az előnyt az a körülmény, hogy az orosz és francia hadihajók mind legújabb típusok után épültek, a legújabb és legmodernebb konstrukcióval ellátva valóságos tengeri szörnyetegek, míg a németek hadihajói 10—25 évesek.

Franciaországnak jelenleg építés alatt van 14 páncél 8 sorpáncél és 19 drb 2000 tonna hordképességi fegyveres páncél hajója, Németországnak csak 18 drb.

Oroszország 40 hadihajót épít egyszerre, de ha szükség lesz rá, képes tízszer annyit, vagyis 400 darabot építés alá venni s ezzel oly kolosszális tengeri haderőt kifejteni, melynek párját találni nem lehet.

Érdekes, hogy az orosz kereskedők teljesen önszántukból ajánlották fel a csárnak, hogy új hadihajókat építenek, mert azt mondják, hogy e hadihajók költségei eltörpülnek azon óriási károk mellett, melyet akkor szenvednének, ha Oroszország vereséget szenvedne s a kereskedelem évekre megbénulna.

Franciaországban évek óta ellenvetés nélkül megy a parlamentben a hadihajók építésére szánt milliók tömege. Nincs párt, mely ellene merne szavazni egy olyan javaslatnak, mely Franciaország fejlődését van hivatva előmozdítani, ha a francia „gloire”-ról van szó, a francia nem ismer határt lelkesedésében. Ez eredményezte azt, hogy Franciaország tengeri hatalma ma oly félelmetes.

Érdekes, hogy nagyságra nézve legnagyobb hajói Japánnak vannak, mely főképp ennek köszönheti a Kína feletti győzelmét is.

Míg Németország legnagyobb hadi hajója 12.000 tonna tartalmu, addig Japánnak három

oly hajója van mely 15,140 tonna tartalmu vagyis a világ legóriásabb 3 hajója.

Anglia szégyenli is Japán e fölényét s most épített egy szörnyeteget mely 19.000 tonnatartalommal fog birni; 640 méter hosszú lesz az óriás, 2 méter vastagságu bronzacélból készülnek oldalfalai s legnagyobb ágyuja képes lesz egy 150 cm. vastagságu aczélemmez egy másodperc alatt kilyukasztani.

Görögországnak 3 páncélos és egy nem páncélos hadihajója és 6000 drb. vitorlás hajója van. Tehát mint tengeri hatalom még Ausztria Magyarországgal sem versenyezhet még távolról sem.

Az összes görög hajókon van ugyan 25.000 ember, de csak 94 tengeri ágyú és a három hadihajó tonna tartalma is csak 13.314.

Görögország ezek szerint magára hagyatva egy óráig sem tarthatja fenn magát, különösen ha a nagyhatalmak 308-ra rugó hadihajójával hasonlítjuk össze.

Ütköztet tulajdonképp tehát Görögországgal nincs kilátás, csak akkor, ha Anglia segíti, mi nagyon valószínű.

Angliának ugyanis 102 páncélos hajója van, ezeknek azonban egy része a földteke különböző pontjain van szétszórva, hol a briteknek gyarmataik vannak s melyek csak a legvégső szükség esetén mozgósíthatók.

Igy állnak a nagyhatalmak a tengeri haderejükről nézve. Micsoda ütközet szemtanuja lesz a világ, ha ezek egymás ellen indulnak. Meg fog remegni a föld a szörnyű küzdelemtől.

Érdekesnek tartjuk még megemlíteni, hogy ezen fentebbi adatokat I. Vilmos németcsászár által sajátkezűleg készített tabellákból állítottuk össze, melyek jelenleg Berlinben a parlamenti épület folyosóján vannak kifüggesztve s melyeket a „Leipziger Illustrierte Zeitung” legújabb száma fac similiben közöl.

Nagyvárad város közügyei.

— A közgyűlés második napja. —

Csütörtökön zsúfolva volt a közgyűlés nagy terme, tegnap pedig a még elintézetlenül maradt ügyek tárgyalásánál a tisztviselőken kívül alig volt valaki jelen.

Mikor a főispán elfoglalta az elnökséket, a törvényhatósági bizottság részéről egyedül Kunyhóssy János huzódott meg az asztal végén, a rendes helyén; később érkeztek Justh Sándor, Hlatky Endre és Nyiry György.

A tisztviselők közül jelen voltak:

Rácz Mihály, Komlóssy József, ifj. Rimler Károly, Papp János, Bordé Ferenc, Darvassy Lajos, Dus László, Tóth Márton, dr. Gram Károly, Busch Dávid, Ragány János, Szűts István.

Az első napi gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésénél Kunyhóssy János felszólalt, hogy minő intézkedés lett téve a polgármester helyettesítése tárgyában.

Elnöklő főispán válaszolt a kérdésre. A törvény és a szabályrendelet intézkedése szerint a főjegyző helyettesíti a polgármestert.

A jegyzőkönyvet különben hitelesítették s megkezdték a hátralevő ügyek tárgyalását.

Özveg Rácz Jánosnak férje után a halotti negyedet, továbbá özvegyi ellátását és gyermekei részére nevelési járulékot szavaztak meg.

Guttman Béla ügyében a jogügyi szakbizottság véleményéhez képest kimondották, hogy az illető elsősorban ahhoz forduljon, aki a kárt okozta s a város várja be a bírói eldöntését. Guttman Bélát nagybátyja 20 életévére biztosította 5000 frtig, de a gyámok nem fizették a biztosítási díjat s így a kötvény elévült. Guttman Béla most ez összeget a városi árvaszéken követeli.

A nyugdíj alap zárszámadása kapcsán előterjeszti a bizottság, hogy az alap kiadásai 2613 koronával haladják meg a bevételeket, a mely összeget a házi pénztárból előlegezik az alapnak.

Öz. Bordács Andrásnak férje halála alkalmából végkielégítést szavaztak meg.

A tárgysorozat kimerítve levén, a közgyűlés véget ért.

Március 15-ikének megünneplése.

A szabadság hajnalának ünnepét a szokott hazafiúi lelkesedéssel ülik meg ez évben is Nagyváradon. A rendezendő ünnepélyekről még a következő értesítéseket vettük.

A várad-velencei népkör március 15-iki ünnepélye.

Tegnap állapították meg a virágzó népkörben újjá ébredésünk nagy napja évfordulójának megünneplése, — végleges műsorát, mely a következő:

I. Himnusz énekli az alkalmi dalárda Szmekta György vezetése alatt.

II. »Március 15-ének méltatása« irta és felolvassa: Tóth Ferencz főjegyző

III. »Talpra magyar!« Petőfitől, szavalja: Gara Ákos joghallgató.

IV. »Március idusa« költemény, szavalja Roóz Simon.

Az ünnepélyt bankett követi, melyen a hivatalos tiszteken kívül bizonyára több is fog felhangzani. Az ünnepély este 8 órakor kezdődik.

A főgymnasiumban.

A főgymnasiumi »Eötvös-önképzőkör« 1897 március 15-én d. e. 11 órakor a főgymnasium disztermében ünnepélyt tart a következő programmal:

I. Megnyitó beszéd. Tartja: Glac Béla.

II. Szózat. Előadja a »Daloskör«.

III. »Március 15.« Költemény, irta: Jakab Ödön. Szavalja Fráter Pál.

IV. Beszéd. Tartja: Miskolczy Pál.

V. »Talpra magyar!« Zenésítette: Hubay Jenő. Előadja a »Daloskör«.

VI. »Szabadság napja« Költemény; irta: Kozma Andor. Szavalja: Barta Andor.

Az érdeklődő közönséget ez uton hívja meg az ünnepély rendezősege.

A közs. leányiskolában.

A várad-ujvárosi közs. leányiskolában ma szombaton délután 2 órakor tartják meg a március 15-iki ünnepélyt. A Kovalikné H. Paula igazgató-tanítónő által ügyesen összeállított ünnepély műsora a következő:

1. Himnusz, éneklik a növendékek.

2. Ünnepi beszéd, tartja: Kovalikné H. Paula igazgatónő.

3. A haza, Majtényi Flórától, szavalja: Klein Helén és Rubin Rózsa I. oszt. tanuló.

4. A nemzeti zászló, szavalja: Kovács Julia II. oszt. tanuló.

5. Szózat, Vörösmarty Mihálytól, szavalja: Markovics Margit III. oszt. tanuló.

6. Magyar vagyok, Pósa Lajostól, szavalja: Schvartz Matild II. oszt. tanuló.

7. Árpád apánk éneklik a növendékek.

8. Az én hazám, szavalja: Békési Piroska I. oszt. tanuló.

9. Szilágyi Erzsébet, Tóth Kálmántól, szavalja: Freizinger Gizella III. oszt. tanuló.

10. Mi a haza? Mese a hazaszeretetről, Ábrányi Emiltől, szavalja: Veitzner Anna és Bottlik Erzsike IV. oszt. tanuló.

11. Magyar zászló, Vaszary Bélától, szavalja: Vaidner Margit I. oszt. tanuló.

12. Szózat, éneklik a növendékek.

A dalárda a márcz. 15-iki ünnepélyen.

Márcz. 15-én a polgárság által rendezendő hazafias ünnepélyen a zenekedvelők egyesületének énekkara is részt fog venni. A dalkör karmestere a következő felhívást intézte a dalárdistákhoz: Tisztelt Daltárs! Nagyvárad város polgáraiból pártkülönbség nélkül alakult rendező bizottság felkérte dalkörünket, hogy márcz. 15-én rendezendő ünnepélyen néhány hazafias dal eléneklésével vegyünk részt. Ez okból felkérem uraságot, hogy f. hó 13-án azaz szombaton esti 1/2 6-kor szokott helyiségünkben tartandó énekpróbán okvetlenül megjelenni sziveskedjék. Tisztelettel Nagyváradon, 1897. márcz. 12. Belezna Antal.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Március 14. A kerületi betegsegélyző-pénztár közgyűlése.

• 14. A bihari nemzeti kaszinó közgyűlése d. u. 4 órakor.

• 14. A Szépitési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.

• 15. A velencei »Gazdakör« hazafias ünnepélye esti 7 órakor.

• 15. A v.-velencei népkör hazafias ünnepélye este 8 órakor.

• 16. Kath. kör közgyűlése.

• 17. Katonai lövésár Nagyváradon.

• 19. Megyei gyűlés, d. e. 9 órakor.

• 19. Országos vásár Nagyváradon.

• 21. A nagyvárad-i hegyközség alakuló ülése a városházánál.

• 25—26. A debreczeni-nagyvárad-i villanyvasút közigazgatási bejárásának tárgyalása a városházán.

Április 1—3. A fősorozás Nagyváradon.

* **Uj miniszteri tanácsos.** Ő felsége dr. Schulek Vilmos budapesti egyetemi szemésztanárnak, ki csak nem rég ünnepelte 25 éves tanári jubileumát, a szakoktatás, irodalom és a szenvedő emberiség gyógykezelése körül szerzett érdemei elismerésül a miniszteri tanácsosi czimet adományozta.

* **Uj kath. körök.** A kath. szellem ébredését újabban megint két kath. olvasóköri alakulása tanúsítja, melyeknek alapszabályait a belügyminiszter már jóvá is hagyta. Ezek a nagyenyéi és a karavukvai kath. olvasóköri.

* **Jnbiláris doktori oklevelek.** A tudományegyetem tanácsa rég időktől fogva követi azt a szokást, hogy 50 éves doktori jubileumok alkalmával az illetőknek jubiláris oklevelet küldött most az egyetem Stupkó Lajos dr. nyugalmazott törvényszéki bírónak. Hír szerint ugyancsak ilyen oklevéllel tisztelt meg az egyetem Zichy Nándor grófot is, a ki szintén 50 évvel ezelőtt tette le a bölcsészeti-doktori vizsgálatot.

* **Uj vicinális vasut.** Balázsfalvától — Sóvárig a jövő hónapban egy 102 km. hosszú vicinális vasut építésébe kezdenek. A munkálatokhoz szükséges jelző lámpák, vaseszkényok, dreszinák és földhordó kocsik egy részét az építési vállalkozó Zielinszky ezég a nagyvárad-belényesi-vaskohi vasuttól tegnap megvette. A belényesi vasutársaságnak ugyanis még a saját vonala építési idejéből maradtak fenn a fentebbi építési műtárgyak.

* **Verdi üdvözlése.** A Verdi-requiem első előadása alkalmából a »Pécsi Dalárda« az alábbi táviratot küldte Verdinek, francia nyelven: Alulírott dalegyesület, a zenekedvelő egyesületével szövetkezve és a vidékünkől összegyűlt közönség üdvözlöi önt nagy mester a távol magyar hazából remek művének a »Requiem misé«-nek nemzeti színházunkban történt előadása alkalmából és csodájuk lángszét, éltetvén az ön halhatatlan nevét. Holnap ismétlés. Pécsi Dalárda.

* **A hollód—tenke—szalontai vicinális vasut építése.** A hollód—tenke—szalontai vicinális vasut építéséhez, melynek előmunkálati engedményesei tudvalevőleg a Tiszák s melyre Biharmegye 250.000 frtot szavazott meg, mint értesülünk még az idén hozzáfognak. A vasut kiépítését főleg az gátolta, hogy nem volt meg a kellő pénzalap s hogy a vicinális vasuti botrányok miatt nem akarták a képviselőház elé terjeszteni az engedélyezését. Most azonban ez akadályok már megszűntek s az engedélyezést is még a nyári esetleg a husvéti szünidő előtt a ház elé terjesztik.

* **A belügyminiszter és a gummi bélyegző.** Nem mulik el úgy szólván hét, hogy a belügy-

miniszter egy rendeletet ne intézne az anyakönyvvezetőkhöz. Kötetekre meg már ezen rendelkezés száma s ember legyen a talpán, ki azokat mind tudja s kifogástalanul követni képes. Legújában azt tapasztalta a miniszter, hogy egyes anyakönyvvezetők soványan dotált munkájukat megkönnyítendő, az elhalálozásokat az anyakönyvekbe gummi bélyegző segélyével vezetik be. Minthogy azonban a festék rosszassága úgy más egyéb okok miatt, a feljegyzés sokszor nem elég jól olvasható, a belügyminiszter eltiltotta a bélyegző használatát, hanem viszont megengedte, hogy a feljegyzést időkimélés szempontjából nem minden esetben szükséges kettővel ellátni.

* **Halálozás.** Szokol József nagyvárad-i tüzér kapitányt súlyos csapás érte. Édes atyja Szokol Vincze, végelgyengülésben elhalt. A megboldogult jelentékeny szerepet játszott évek előtt a bécsi társadalomban. Innét azonban öregsége miatt visszavonult. Temetése tegnap ment végbe Bécsben óriási részvét mellett, melyre Szokoly kapitány családjával együtt felutazott.

* **Selyemtenyésztési felügyelő panaszja Biharmegyére.** Az országos selyemtenyésztési felügyelők, kik a megye azon faluit bejárják, hol a nép selyemhernyó-tenyésztéssel foglalkozik, panaszt tettek a belügyminiszternél, hogy Biharmegyében nem részesültek kedvező fogadtatásban s daczára, hogy az előfogati díjakat lefizették, még sem kaptak sokszor kocsit. Minthogy más megyében az előfogati díj kilométerenként 14 krban van megállapítva a felügyelők részére, a belügyminiszter felhívja a megyét, hogy gondoskodjék arról, miszerint a jövőben Biharmegyében is mindenütt kellő fogat és olcsó árban álljon a selyemtenyésztési felügyelők részére, minthogy a selyemtermelés főképp úgy is a szegény osztályok javára szolgál.

* **Setahangverseny.** Hosszu szünet után vasárnap délután 5 órakor újra lesz setahangverseny a »Fekete Sas«-ban, még pedig ez idényben az ötödik. Az élvezetesen összeállított műsorból különösen felhívjuk a közönség figyelmét a Beethoven »Románca« című remek hegedű solojára.

A műsor a következő:

1. Strauss János: Egyptomi induló.

2. Wagner Richard: Rienzi opera nyitánya.

3. Held Leo: Feeske-keringő. »A feeské« című operette motívumai után. (Uj.)

4. Beethoven L.: Románca. (Op. 50.) Hegedű-solo.

5. Kutschea A.: Tudod mama mit álmodtam? Dal. Vadász-kürt-solo. (Uj.)

6. Mascagni Pietr.: a Előjáték és siciliana a »Cavalleria rusticana« operából.

7. Hernesirek István: b) Rotter induló (Uj.)

* **Baleset az utcán.** Nagyteleki utcán, tegnap délelőtt Gacsai István ürögdí szekeres nekiment a Bajor Béla szekérének. Ez utóbbi szekérnek a kocsi rudja teljesen összetört s a kocsis a tört rudat kivetve és úgy hajtott tovább. A Nagy-Sándor utcán a rudnélküli szekérnek, mivel nem tudott kitérni, neki ment egy másik falusi szekér és felborította. A szekeren ülő Rosenbergek Jakabné kiesett és oly szerencsétlenül, hogy oldalbordáját betörte és feje is súlyosan megsérült. Esméletlen állapotban vitték be az Eleméry-féle házba levő lakására, holdr. Bodor Károly részesítette az első orvosi segélyben. Esméletre hozni, csak a délutáni órákban sikerült. A rendőrség megindította az ügyben a kellő vizsgálatot.

* **Csikótelep B-Ujfaluban.** Tard György b.-ujfalui földbirtokos B.-Ujfalu mellett egy nagyszabású 80 hold területű mintá csikótelepet szervezett a saját költségén, melyen főképp a nemesebb fajú lovakat akarja tenyészteni Biharmegye számára. A terület szikes voltánál fogva különösen alkalmas e célra s Tard igen bőkezűen rendezte be az egész telepet, sőt még költséges fagerenda kerítéssei is körülvette. Minthogy azonban a telep fenntartási költsége igen sokba kerül, Tard most kérvényt nyújtott be a földmívelésügyi miniszterhez, melyben a telep céljaira az országos

lőtenyésztési alaplól 150 frt segélyt kér. A megye pártolólág terjeszti fel T a r d y kérényét.

* **Mennyi jelenleg a quotánk.** A csütörtöki közgyűlésről hozott tudósításunk egyrészt néhány értelemzavaró nyomda hiba igen megzavarja. Hlatky Endre fejtegetésében, a hol a quota keletkezéséről szól. Magyarország eredeti quótája 45%-nak volt szedve, 30% helyett. Továbbá a kiegyezésről szóló részben a 67-ik állapotok helyet „61.” jelent meg.

* **A debreczeni-nagyvárad villamos vasut engedményese,** úgy látszik, komolyan hozzájárulunk nézve igen előnyösnek ígérkező villamos vasutvonal építésének keresztülviteléhez. Kisbárái Kiss Ferencz, az elmunkálati engedély tulajdonosa, tegnap Nagyváradon volt s felkereste a város főbb tisztviselőit és válatát jóindulatokba ajánlta. A közigazgatási bejárás márczius hó 25—26-án lesz. Nagynáradon a városház tanácsstermében. A terveket még nem fejezték be egészen. A vasut építéshez mielőbb megkéri az engedélyt s hozzáfognak.

* **A sorozás.** Nagyvárad város katona ügyosztálya az idej ujonczozásra nézve a következő hirdetményt teszi közzé: Nagyvárad város, mint sorozó járás részéről közhírré tétetik, miszerint az idej ujonczozás folyó évi márczius hó 31-én és április hó 1., és 3-ik napján mindenkor reggel 8 órakor kezdődőleg az újárósi tűzoltó-őrtanya helyiségében és pedig akként tartatik meg, hogy márczius hó 31-én az 1876 évi születésű és nagyvárad illetőségű I-ső koroszt. hadkötelesek, április hó 1-én az 1875. évi születésű, nagyvárad illetőségű II-ik koroszt. hadkötelesek, április hó 2-án az 1874. évi születésű és nagyvárad illetőségű III-ik koroszt. hadkötelesek, április hó 3-án pedig az 1874., 1875., 1876. évi születésű és idegen illetőségű I., II. és III-ik koroszt. hadkötelesek fognak sor alá állítatni. Felhivatnak ennél fogva az érdekelt hadkötelesek, hogy a jelzett helyen és időben pontosan megjelenjenek, mivel különben a védtörvényben előirt szigorú büntetéssel fognak fenytetni. Nagyvárad, 1897. évi február hó 27-én. Darvassy Lajos, tanácsnok, kat. ügyi előadó.

* **Nemzetközi kiállítás Bécsben.** Folyó évi május havától októberig Bécsben »uj találmányok nemzetközi kiállítása« című kiállítás lesz Bécsben a Srtaterben lévő »Englischer Garten« területén. A kiállítás leginkább praktikus és kisipari és kereskedelmi talmányokat fog bemutatni s a di jazásokra 2500 koronát, arany, és bronz érmekeket, trvábbá okleveleket fordít. A kiállítás leginkább a kisebb feltalálókra nézve kedvező. Díjak vannak nyanis kítűzve a legjobb önmagátólhaladó veloczipédre, hordozható gázfejlesztő készülékre, szellőztetőkre, szobai tüzek előltására alkalmas olcsó anyagra, lámpa bélre, bicikli fékre, utazó bőröndre, önműködő ajtózártóra, biciklisták számára való fénykép készülékre, irógépre, stb. Felhívjuk a nagyvárad iparosok figyelmét a kiállításra, melyről bővebb felvilágosítást az igazgatóság ingyen a legnagyobb készséggel nyújt.

* **Öngyilkos parasztgazda.** Lengyel József 50 éves parasztgazdát a napokban Ermi-hályfalván saját házában felakasztva találták a mestergerendán. Lengyel már évek óta nagy fokú igen fájdalmas vesebajban szenvedett s azt hiszik, hogy tettét pillanatnyi elmezavarban követte el. Az orvos-rendőri hulla vizsgálatot Dr. FráterGáspár körorvos teljesítette.

* **Filadelfiában is?** Zenta városában a sorozás alkalmával, néhány hadköteles nem került elő. A többek között hiányzott Kohn Mór is. A hatóság persze kutatni kezdett az elmaradtak után s így megtudta azt is, hogy Kohn Mór hadköteles Filadelfiában tartózkodik s hogy onan vissza sem akar térni. Hogy miért fáj a hatóság foga annyira Kohn Mórra, azt persze nem tudjuk, de annyi igaz, hogy lépéseket tett. Az csztrák-magyar konzult keresték aztán meg, arra kérve, hogy a Filadelfiában tartózkodó Kohn Mór kutassa föl, aztán pedig szállíttassa haza Zentára, mert sorozás alá került. A megkeresés elment s megjárta a maga útját országokon át, tengeren keresztül, amíg aztán Amerikába jutott. A konzul válasza, ha nem is mindjárt s ha nem is egyenesen,

de Zentára került, ahol nagyot néztek s ahol bizonyosan mosolyogtak is egy kicsit. Na mert hát a konzul az válaszolta, hogy Zenta városa tudassa vele a keresett Kohn Mór szülei nevét is, mivel Filadelfiában ez idő szerint már több mint — háromszáz Kohn Mór van s ezek közül az igazit nem választhatja ki.

* **Ki hát a tolvaj?** Furesa eset ez az eset annál is inkább, mert egy II-ik böles Salamont kellene keríteni, hogy napfényre hozza az igazságot. Ugy történt a dolog, hogy Bot György városi rendőr a nagy piacon két cigány asszonyt talált, kik egymás mellett ültek. Előttük volt egy nagykendő s benne kezelt két kendermagos jérece, — hogy miféle fajta még nem állapították meg. — A rendőr megszólította őket, mire mindketten zavarba jöttek s himeztek hámoztak, de mondani mit sem tudtak. A rendőr okoskodni kezdett s elméje abban állapotott meg, hogy ezek az asszonyok loptak. »Ki lopta e tyukokat?« — kérdezte kellő szigorral s egy rendőrhöz illő nyomatékosággal. Erre az egyik cigányasszony a másodikra a második pedig az elsőre fogta. Nem volt mit tenni, mindkettőt bekísérte a rendőrséghez. Az egyik cigányasszony három forinttal akarta megvesztegetni Bot György rendőrt, a másik pedig egy forinttal a tizedest ki a pénzt átadta a rendőrbiztosnak. Itt kisült, hogy egy várad-velencei házból lopták több ruhaneművel egyetemben s most már csak azt nem tudják, melyik asszony hát a tolvaj?

* **Egy csavargó kalandjai.** Papp János kolozsvári utcai korcsmárhoz beállított tegnap délelőtt P i n t y e Nucz széplaki csavargó s egy tajték pipát kínált négy forintért eladásra. Időközben a panaszos kiment a szobából s mire visszajött, a csavargó már kámforrá vált. S eltűnt vele együtt a tarisznyája is, mely több értékes holmit tartalmazott. Papp János utána szaladt, de csak egy óra mulva tudta elfogni a nagypiaczon, de már ekkor sem a tarisznya, sem a tajték pipa nem volt sehol. Az ügyes csavargó kalandjai a rendőrség zárkaiban értek véget.

* **Körözés.** Egy hírs csavargó körözését hirdeti a rendőri közlöny. M o ó s Józsefnek hívják, nagyvárad illetőségű s bizonyos elemelt tárgyak emléke fűződik nevéhez. Mindössze 22 éves, ami elég kecsegtető reményt nyújt arra, hogy e fiuból még nagyon híres ember lesz.

* **Utolsó előtti előadás.** Ma és holnap tartja Volpi lovarda igazgató utolsó előadását itt Nagyváradon, ma egyutt *jutalom játéka* a legjobb s közkedvelt *Jokey királynak Alexander urnak* ki a Volpi lovardájához csatlakozott. — Az igazgató felkért bennünket következő értesítés és bucsuzó közlésre.

Mintán itt Nagyváradon ma és holnap tartom a bucsu előadásaimat, nem mulaszthatom el a város és megye nagyérdemű közönsége s tisztí kara előtt a jóindulatért, barátságért s becses pártfogásért a leghálásabb köszönetet az én és társulatom nevében kifejezni és kérem azt esetleg a jövőre is fentartani számos üdvözléssel Volpi B. igazgató.

Öngyilkos törvényszéki biró.

— Eredeti távirati tudósítás. —

S z e g e d, márczius 12.

Óriási szenzációt keltett ma Szegeden az a hír, hogy D o s i e s Sándor kir. törvényszéki biró, a város legelső gavallérainak egyike, főbe lőtte magát. A hír a kora délutáni órákban terjedt el, de eleinte senkisék akarta hinni, mert ha Dosics nem is volt gazdag, de elég jómódban élt s példás családi életet viselt és semmi oka nem lehetett az öngyilkosságra. Ezelőtt 10 évvel nőül vette Abaffy Endre szegedi kir. közjegyző csoda szép leányát. Izát, kívül egész a legutóbbi időkig a legboldogabb házasságban élt s kit a rajongásig szeretett.

Dosics nagy gavallér volt s rendkívül szeretett lompolni. Sokszor egész reggelig volt együtt valamely vendéglő vagy kávéház chambre separéjában vidám czimborákkal.

Felesége gyakran kérlette, hogy ne lompoljon annyit s Dosics gyönyörű fiatal nejének

kérésére, kit imádott, meg is ígérte, hogy abba hagy mulatozásával, s meg fog javulni s állásához mért komolysággal fog viselkedni, de ha este kigyulladt a legelső gázlámpa az utcán mintha kicserélték volna, azonnal elfeledett mindent s ment mulatni.

Ma is csak a reggeli órákban tért haza lakására, midőn felesége nem is volt már odahaza.

Dosics reggel 9-kor felment hivatalába, hol egészen délig dolgozott s ekkor megint haza jött. Felesége már ekkor újra nem volt otthon hanem mint a cselédektől megtudta, a gőzfürdőbe ment.

Az ebédideje közeledvén Dosics kiszólt a konyhába a szakácsnének, »főzze be a levest Julcsa, mert már jön a nagysága, láttam az ablakból.« Azzal visszatért szobájába, honnan néhány másodperc mulva egy hatalmas pisztolydörrenés hangzott ki.

Felesége ki épen e perczen ért haza egyenesen benyitott férje szobájába, hol borzasztó látvány tárult szeméi elé. Dosics ott hevert a pamtagon, kezében még füstölgött a revolver, s a vér la-su csepekben szivárgott ki a mély halálos sebből. E látványra neje egy sikolylyal ájultan ragyott a véres tetemre. A gyorsan előrohanó cselédek és az orvos minden élesztési kísérlete hiába való volt. Dosics már kisenvedett.

Valószínű, hogy félt felesége szemrehányásaitól, hogy újra megszegte ígétét, melyet tegnap tett s inkább a halálba kereset ez elől menekülést.

A szerencsétlen fiatal asszony iránt az egész városban óriási nagy a részvét.

IRODALOM.

Fabiola.

Ennek a munkának ismertetését, azon kellene kezdenem, hogy van-e ki e nevet nem ismeri? Hanem hát ne feledjük, hogy a magyar közönség nagyon is keveset ismer a katolikus remek írók közül. Sokszor hallottam, hogy nincs kath. irodalmunk s ha egy pár szerző igazán remek munkáját felemlítettem, csodálkozva vettem észre, hogy nem ismerik. Nem irodalmunk, hanem az olvasó közönség hiányzik. Ugy hallottam emiegetni »Fabiolát« mint ifjusági iratot, láttam egyszer remek szép kötetét, finom illusztrációit s meghozattam arra gondolva, hogy oda ajándékozom valamelyik jó gyermeknek. Természetesen először magam olvastam el, s elolvasás után bizony nem lett prezent a munkából, de mint egyik legbecsebb könyvem; őrzöm a többi között. Remek munka ez! Vissza száll a lélek a régi korba, melynek hü leírását kapjuk, a kereszténység első századában, a katakombák korában. Átléljük átlelkesüljük a martyrok életét s mint az eltörődött ember, ha kristály pataokban fürdött — uj erőre, nemesebb vágyakra gerjed az olvasó. W i e m a n Miklós bibornok írta e munkát s az angol eredetiből H a u d e k Ágoston benezés áldozár fordította gyönyörűen magyarra. Ezt a munkát meg kell venni mindeu kath. családnak, mert oly áron adja a S z. I s t v á n T á r s u l a t, hogy mindenkinek hozzáférhető. Füzve 1 frt 20 kr, de remek diszkötésben is kapható 3 frt 50 krért. Vedd — és olvasd.

— **Népiratkák.** Három uj népies iratkát is adott ki a napokban a Társulat. A »S z o c i a l i s t a « 3 kr. H a m a r t a n á c s, h a m a r b á n á s « 5 kr. »P a p r i k á s v e r s e k « Czuczortól 4 kr. Megrendelési czim Királyi Pál utca IV. ker. 13. szám.

— A napokban jelent meg *Scotti „Elmélkedési könyve”* nek 4. kötete *Adiutus Secundus* Szatmár e. m. áldozár fordításában. Mily munkát végzett Scotti érsek, mutatja az, hogy a mű Olasz-, Német- s Franciaországban ugyiszlóval közkezen forog. A mű az egyházi év szerint advent első vasárnapjától kezdve az év minden egyes napjára tartalmaz elmélkedéseket. Scotti művét papoknak szánta s így sorba veszi a szentírás alapján mindazon köteleességeket és mindazon szükségleteket, melyek teljesítésével illetőleg kielégítésével a lelkiasztor mind a maga, mind hívei lelke üdvét a legbiztosabban munkálhatja. Szt. atyákból s más szent és jeles írók műveiből vett idézetekkel, példákkal int, hat, tanácsol úgy, hogy lehetetlen, ha valaki e munkát kitarthatóan, szorgalommal naponként használja, átérzi s átéli, lehetetlen, hogy akkor a hívek lelkiüdvét kevés eredménnyel munkálja. Nem csekély s nem közömbös munkát végzett tehát a fordító, midőn a minden előrehaladás a lelki életben folytonos elmélkedés által történik elvét tartva szem előtt a jeles érsek e művét az édes anya nyelven is hozzáférhetővé, élvezhetővé tette. Méltó jutalma csak az lenne, ha a magyar papság fáradozásáért nem csak a mű iránt való érdeklődéssel, hanem a benne foglalt igazságok minden ízében való átélésével Isten nagyobb dicsőségére s a hívek lelki üdvére úgy példájukkal, mint tanításukkal lakdhatlan buzgalommal munkálkodnának. Ha a betegek Jézus árnyékának, ruhájának pusztá érintésére meggyógyultak, mennyivel inkább gyógyít lelkileg az Ő szt. tanítása. — Ami a mű fordítását illeti, kifogás alá semmi tekintetben nem eshetik. Kiállításra csinos, a kötetenkint 1 ft 50 kr. Kapható a fordítónál *Szatmárti*, kath. főgymnasium. (K. G.)

Ugyanazon szerzőtől megjelentek a következő füzetek:

A Mértékletes Élet cím alatt 20 kros füzet jelent meg az *iszákoság* káros következményeiről: a becsületre, a vagyonosságra, az egészségre, a lélekre és erkölcsre vonatkozólag. Azonfelül tartalmát képezik: Kifogások. Az iszákos halála. Övszerek. A mértékletességi egyesület főszabályai.

E művecskének hivatása: gátat vetni a romboló árnak, mely végpusztítással fenyeget. Erkölcsi fejtegetések közben az orvosok véleményei és megrendítő példák vannak közölve. Terjesztése igen ajánlatos.

Meschler: Novena a lourdesi Szent Szűz tiszteletére.

A boldogságos Szűz tisztelőinek ezen legkedvesebb könyve kilencz napra közöl ájtatosságokat, melyekben a lourdesi esemény története, elmélkedések, imák és csodás gyógyulási esetek remek összeállítása folytán a lélek üdvös okulást és buzdítást nyer e műből. Sokan tapasztaltak már csodás eredményt a Novena ájtatosság megtartása folytán. Május havára is alkalmas elmélkedési könyv. A függelékben az imakönyvből a rendes imádságok és litániák foglaltatnak.

EGYESÜLETEK.

A »Gazdakör« hazafias ünnepeiye. A »Gazdakör« választmányának tagjait tisztelettel értesítjük, hogy a ma (szombaton) d. u. 5 órakor a Krupka-házban tartandó rendes választmányi ülésen teljes számban megjelenni szíveskedjenek. Tárgy: Az előkészítő bizottság jelentésének tárgyalása a március 15-iki ünnepély felől. Az elnökség.

A várad-velencei népkör ülése. A várad-velencei népkör választmánya tegnap délután rendkívüli ülést tartott, melynek főpontját a március 15-iki ünnepély programjának végleges megállapítása képezte. Ezután még több kisebb tárgyat intéztek el, nevezetesen, hogy ezután a választmány minden hó 2-ik csütörtökjén fogja üléseit tartani s a tagok ezután hirlapilag lesznek összehívandók. Végül ismét az ünnepélyre tértek át, melynek minél nagyobb és ünnepesebb szint óhajtanak kölcsönözni.

Ezzel az ülés véget ért.

Meghívás.

A nagyvárad és biharmegyei rabsegélyző egyesület rendes évi közgyűlését az 1897. évi március hó 21-ik napján délelőtt fél 11 órakor (a kir. törv. fogház épületben) tartja meg, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívom.

A közgyűlés tárgyai lesznek:

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. A titkár évi jelentése, az igazgató választmány és a számvizsgáló bizottság jelentése feletti határozathozatal.
3. Titkár és igazgató választmányi tag választás.
4. A közgyűlés előtt 3 nappal beadott indítványok tárgyalása.

Nagyvárad, 1897. március 10-én.

Gyalokay Lajos,
egyl. elnök.

TANÜGY.

Felhívás! Az állandó gyermek menedékház vezető képesítő vizsgálatára folyó évi március hó 30-ikán tartatik meg, — azok, kik ezen tanfolyamból magán uton akarnak vizsgálatot tenni, — keresztlevel, hatodik elemi osztály — és hat hónapról szóló gyakorlati bizonyítványaik melléklésével kérvényeiket a folyó hó 26-ik napjáig Nagyságos Sipos Orbán min. oszt. tanácsos, kir. tanfelügyelő urhoz nyújták be és az engedély megnyerését velem tudassák. A nyári menedékház vezető dajkáképző tanfolyama a folyó 1897. évi április hó 5-én veendi kezdetét. Jelentkezhetnek 18—40. életévüket betöltött nők, kik írni, olvasni jól tudnak, keresztlevel, erkölcsi, iskolai és orvosi bizonyítvány szükséges és jó zenei hallással kell hogy birjanak. Nagyvárad, 1897. évi március hó 10-én. Özv. Dyk Ferenczné, okl. kisdiednevelő, Apáczá-utca 8 szám.

Igazságszolgáltatás.

Ítélet hirdetés a »László-malom« bűnygyében. A »László-malom« bűnygyében, a kir. kuria ítéletét a jövőhéten fogják kihirdetni. Az ítélet hirdetésre mindhárom vádlott meg lesz idézve, azonban *Feldheim* Izrael szökése folytán csak *Konda* és *Edelmann* fog megjelenni. Az előbbi egy szuronyos fogházor fedezete alatt lesz, ez utóbbit pedig, csak az ítélet kihirdetése után fogja átvenni egy másik jelenlevő fogházor, mely az ügyességségnek való átadását s így letartóztatását jelenti. Az ítéletet *Millye* Gyula elnök fogja kihirdetni s jelen lesznek ezenkívül: *Bhóm* Jenő a vádhatóság képviselőjében, továbbá *Bakonyi* Samu, *Várad* Zsigmond, és *Hegyesi* Márton védők. *Feldheim* Izrael köröztetése csak az ítélet kihirdetése után fog foganatosíttatni, midőn erre az ügyesség képviselőjében megjelenő *Bhóm* Jenő pro-pozíciót tesz. Mint halljuk az elítéltek, a reájuk nézve tulságos szigorúnak gondolt ítélet ellen perujtással óhajtanak élni; erre azonban semmi alapos indok nincs s így vagy akarják vagy sem, kitöltik a kiszabot büntetést.

Sajtóper. A múlt hónapról elhalasztott sajtóper, mely a »Sz—g« egy közleménye miatt lett megindítva, e hó 24-én most már minden körülmények között meg lesz tartva. A feleknek már kézbesítették az idéző jegyeket s mindegyik félnek óhajtása, hogy a sajtóper most már ne halasztódjon tovább. Ez alkalommal, még az első évnegyedi esküdtek lesznek beidézve, kik szintén már be lettek idézve.

REGENY-CSARNOK.

Rab-szerelem.

Franzia regény.

21.

Alaposan szemügyre vette a ruhát, megforgatta mindenfelé s csakhamar kajánul elmosolyodott, a kabát felhajlott galléra alatt ugyanis a következő szavakat pillantotta meg, melyek vegyi tintával lévén írva erősen beleverték magukat a durva szövethébe: *Auberivei fogház 16. szám III. szakasz.* Valamit mormogott magá-

ban azután visszatette a ruhát nedves rejték-helyére s újra ráhengerítette a követ.

Gondoltam, nem, bizonyos voltam felőle, mormogá magában, hogy a jómadrr az auberivei fogház kalitkájából repült ki. Várj csak, várj, te jó madár nem engedünk ám időt, hogy a szárnyad kinőjjön s öklét fenyegetőleg emelte azon irány felé, hol Griotte eltűnt.

Azután kezeit zsebre dugván egy vidám dal füttyölésébe kezdett s neki vágott az ország-uthoz vezető keskeny erdei ösvénynek, mely foltonos kanyargások közt ezt a poros ország-uthoz.

Nagy faczipőnek kopogása és éles füttyölésének hangjai lassan-lassan elenyésztek a fák között s a vidék ismét felvette nyugodalmas, magános képét.

Champenóis csak vacsora idejére érkezett vissza.

Mikor kérdezték tőle, hogy hol maradt el ily sokáig, azt felelte: hogy Val de Pierre-ben volt a kovács mesternél, hogy eltört vésőjét kijavíttassa s a cipőjéhez szegeket verni. Fecsegőbbnek és vidámabb kedélyűnek látszott mint rendesen.

Norine és Griotte, kik még most is fel voltak indulva szerelmük váratlan és hirtelen kitörésétől teljesen átengedték magukat édes emlékeiknek s álmodozó szemekkel majdnem teljesen szóltalanul költözték el a vacsorát csak néha váltottak lopva egy-egy pillantást.

A vacsora így telt el. Vincard apó kedvetlennek látszott s így a vacsora után csakhamar aludni tértek mindnyájan.

A két szerelmes egész éjjel egy perczre sem hunyta le szemét. Griotte nyugtalanul hanykolódott fekhelyén s mindig csak Norinera gondolt, ki előtt szintén folyton csak a Griotte képe lebegett.

Mindkettő szíve majdnem kicsordult a boldogságtól Griotte erővel szorítá össze ajkait, hogy boldogságában fel ne kiáltson.

Valami csodálatos érzés hatotta át mindegyiküket. Érezték mindketten a szerelem bűvös hatalmát, mely karjai közé zárta őket s a folytonos veszély közepette még jobban megedzette a két fiatal szívet, melynek minden dobbanása kölcsönösen a másikért hevült.

Griotte szerelme abból a véghetetlen hála érzetből fejlődött ki, melyet e fiatal leány iránt érzett, ki legelső volt életében, a ki megszánta a szerencsétlen ifjút, ki a kegyetlen sors karjainak martalékául dobva egész eddigi életét szenvedések és üldözések közepette élte le. Ehhez az érzelemhez hozzá járult a fiatal-ságtól duzzadó szív szerelmi érzete a szép fiatal leány iránt, ki kedvességgel valami leirhatatlan lebilincselő hatást gyakorolt reá, mely szinte elkábitotta fejét s úgy érezte, hogy mint kifejezte magát, még a lelke is kacagott a túlradó örömtől, ha Norine-ra gondolt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A királyi pár a Rivierán.

Cap-Saint-Martin, márcz. 12. (Saj. tud. táv.) A királyné egészségiállapota elég jó, ha esetleg a görög zavarok miatt nem mehetne Korfuba, akkor a király elutazása után Tuniszba s onnan Spanyolországon keresztül a Biaritzba megy. A király nem élvezheti a görög zavarok miatt a nyugalmat, mert folyton jönnek a híffrirozott táviratok s naponta 6—8 órát dolgozik.

Képviselő választások Ausztriában.

Bécs, március 12. (Saj. tudósítónk táv.) A mai napig 45 helyen történt választás. Megválasztott 41 képviselő. Pótválasztások lesznek Brünnben, Tarnowban és még két helyen Galicziában. Régi képviselő 13, új 28. Párt állás szerint: 1 német konzervatív, 3 kath. néppárti, 10 keresztény-szociális, 1 német néppárti 1 német-nemzeti antiszemita, 3 csehnemzeti, 1 cseh-klerikális, 1 radikális szlovén. 2

olasz nemzeti, 1 román, 1 ifjú román, 1 ó-ruthén, 2 ifjú ruthén, 7 lengyel (a lengyel központi választmány jelöltjei) és 4 szocialdemokrata.

Innsbruck, márczius 12. (Saját tud. táv.)

A tirolai mai választások eredménye szerint a liberálisok egyetlen kerületet sem kaptak, de a keresztény szocialisták 3 kerületet hódítottak meg.

Megválasztottak:

Innsbruck: Nörg Henrik (klerikális.)

Bozen: Br. Dipauli (kath. néppárti.)

Voralberg: Loser (ker. szocialista.)

Stájerországban; Bruck: Schoissovhl (ker. szocialista.)

Feldbach: Kurz (konzervatív.)

Cilli: Zickan (szlovén konzervatív.)

Nemzetközi kath. kongresszus.

Freiburg, márcz. 12. (Saj. tud. táv.) A negyedik nemzetközi kath. congresszust folyó évi augusztus 16-ától 20-áig Freiburgban fogják megtartni.

Lueger Bécs város polgármestere.

Bécs, márczius 12. (Saját tud. táv.) A keresztény szocialisták óriási győzelme folytán, Strobach polgármester jövő hónap elején lemond állásáról s helyébe Luegert választják meg, mivel most már megválasztatása és megerősítése ó Felsége részéről biztosítva van.

A reichráth elnökei.

Bécs, márczius 12. (Saját tud. táv.) Az osztrák képviselőház főtisztviselői gyanánt Windischgrätz Alfréd grófot és herceget Auersperg Károlyt emlegetik. Az előbbi elnökül, az utóbbi pedig alelnökül.

A krétai kérdés az angol alsóházban.

London, márczius 12. (Saját tud. táv.) Harcourt az angol alsóházban interpellált a krétai ügyekben, nevezetesen Görögország magatartását illetően, továbbá a csapatok visszavonása és a sziget állapota iránt. Az interpellációra Curton államtitkár felelt, ámbár értesülései hiányosak, de mégis annyit biztosan mondhat, hogy Candiában nagy a szükség mindenben s csaknem 25—30.000 ember minden segítség nélkül áll.

Házatlan törökök.

Athén, márcz. 12. (Saj. tud. táv.) Kánaéból írják: A Kandanóból ideszállított törökök Smyrnába ohajtanak utazni, mert azt hiszik, hogy nem térhetnek vissza többé Selinóba.

KÖZGAZDASÁG.

Magyar agrárpolitika.

(A. É.) Tisza István ily című munkáját most második kiadásban adta ki. A második kiadás elé csak egy előszót írt, melyben örömet fejez ki afelé, hogy műve oly nagy érdeklődéssel találkozott. (Itt mindjárt megjegyzendő, hogy Tisza István könyvének első kiadását nem kapkodta el a nagy közönség, hanem ő maga vonta vissza a piacról.) Néhány általános frázis után így szól:

Munkáimnak bőven kijutott már a kritikából is. Az ellentábor nyilatkozatainak nagyobb része ferdtetésből, gyanúsításból, személyem s intenczióim ellen szórt inszINUACZIÓKBÓL áll. Ezekre egyedüli válaszom a hallgatás. Eleget láttam és tapasztaltam a magyar közélet-

ben, hogy ezen nemtelen támadásokat megszokjam.

Végignéztük a könyvről megjelent recenziókat, hogy megtaláljuk azokat a ferdtéseket, gyanúsításokat, inszINUACZIÓkat és nemtelen támadásokat, melyekről az előszó megemlékezik s azt találtuk, hogy hasonló értéktelen könyvvel annyi figyelemmel, jóakarattal és nyugodtsággal a magyar sajtó eddig még sohasem foglalkozott. A könyvről agrárius részről először Rubinek Gyula írt a »Köztelek«-ben, azután Baross Károly egy külön röpiratban, azután Rubinek Gyula, Bernáth István, Bálint Imre és Szilassy Zoltán teljesen behatóan és érdemlegesen a »Magyar Gazdák Szemléjé«-ben. Mindezek higgadt, tisztán érvekkel dolgozó kritikák. Egyedül a Baross-féle röpirat használt valamivel élesebb hangot, de az sem vehető össze Tisza István ököltre fogható írói tapintatlanságával és szerénységével. Ellenkezőleg a kritikák mindegyike »nemtelen« támadás helyett üdvözlöi Tisza Istvánt minden hibái mellett is, azért, hogy végre annyi tagadás után belátja, hogy a gazda felett ég a ház, és az annyszor féltetolt agrárvédelem eszméjét ő is magáévá teszi. Hogy jön tehát Tisza István füzetének előszavába a fentebbi passzus? Ime a megfjtése:

Tisza István, mikor a könyvét kiadta, merkantilista ravaszsággal ötszáz példány helyett ezer példányt nyomtatott és pedig úgy, hogy a ötszázra ráíratta, hogy ez a második kiadás. Miután pedig meg volt győződve róla, hogy könyvének számos olyan passzusa van, mely megérdemli a virgácsot s erre másképp amugy sem tud felelni, minthogy az ellene felhozott ferdtésen, gyanúsításon, inszINUACZIÓkon és nemtelen eljáráson alapulnak, előre megírta a választ a jövődö kritikára s a »második kiadás« élére nyomatta. De az első kiadás nem akart elfogyni s így a szerző kénytelen volt könyvét bevonni a piacról, hogy a renomé kedvéért a raktáron lévő második kiadást is közreadja. Így jelent meg most ez az előszó, mely Tisza István gróf urnak kettös csalódását árulja el. Csalódott pedig Tisza István:

1. abban, hogy a kritika ferdtésekkel és gyanúsításokkal lesz kénytelen az ő objektív érvekkel is agyondorogolható irományát megtámadni;

2. abban a »várakozását fölülmuló érdeklődésben« melyre számított, mert ha az agráriusok nem vették volna munkáját érdemén jóval fölül komolyan, akkor három kormányparti újságnak egy ember tollából kikerült cikkein kívül senki sem emlékezett volna meg arról, hogy Tisza István az Úr 1897. esztendejének januárius havában kupónvagdalás helyett tollforgatással is foglalkozott.

Az új papirpénz. A két pénzügyminiszter már jóváhagyta a koronaértékű új bankjegyek rajzát és tervezetét s ennek következtében az osztrák-magyar bank bécsi nyomdatintézetében megkezdtek az új papirpénz készítésére irányuló előkészületeket. Az új bankjegyek igen tetszetős külsejűek lesznek s úgy rajzaik, mint színezésük, főként azonban méreteik megállapításánál kiváló gondot fordítottak arra, hogy a különböző értékű bankjegyek egymástól élesen megkülönböztethetők legyenek, ami a jelenlegi 10 frtos és 100 frtos bankjegyeknek tudvalevőleg legnagyobb hiánya. Az új bankjegyeknél e szemponton kívül a hamisítás megnehezítésére is nagyobb súlyt fektetnek. A legutóbbi napokban kérdésessé vált, hogy 5000 nyeronás bankjegyeket fognak-e készíteni.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. márcz. 12-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120 50
Magyar koronajárdék	98.75
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	122. —
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	101. —
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120. —
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97 25
Magyar ártalmi jog megváltási kötvény	100. 25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97 50
Magyar nyeronány sorsjegy-kölesön	100 75
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	141.50
Osztrák járdék papirban	100 25
Osztrák járdék ezüstben	100 25
Osztrák járdék aranyban	122 50
Tsztrák korona járdék	99 75

1880. osztrák államsorsjegyek	142. —
Osztrák magyar bankrésztvény	940. —
Magyar hitelbank résztvény	389.50
Osztrák hitelintézeti résztvény	355.50
Osztrák-magyar államvasuti résztvény	838.50
20 frankos arany (Napolaondor)	9 53
Német birodalmi márka	58.70
London vista	119.95
Páris vista	47 65
20 márkás arany	11.74

Szerkesztői posta.

Curiosus. Helyben. Roppant szentimentális történet lélektanilag nem indokolt hirtelen fordulat. A két testvér jegyesének »Den sex machina« féle közbelépését pedig éppen nem lehet érteni. — Pedig szerettem volna kiadni, mert a multkor már kérdezték: szokott-e most is írni a Tiszántulba.

O. Mintha már kifáradt volna. Nem tud olyan jól írni, mint az előzők voltak. Rendkívül bizarr képzelhetlen dolog, — a moraljáról pedig jobb hallgatni.

Belényesi tudósító. Annak a »gyenge« tudósításnak éppen az volt az oka, hogy — nem a rendes tudósító írta, amit pedig írt, avval két napot késett. Ilyen dologra nem lehet visszatérni. Ha csakugyan félnünk kell a sok interpellációtól: — inkább el sem megyünk az ünnepekre.

N. Gy. — Helyben. A csütörtöki városi közgyűlésen a quóta emelés kérdésében 60 bizottsági tag a napirendre térés mellett szavazott, míg v tiltakozó felirat küldését 41 városatya akarta. A többség tehát 19 volt. Ezt a többséget az állami és városi tisztviselők hozták létre, a mennyiben 25 köztisztviselő szavazata szerepel a 61 között s ebből is 13 városi hivatalnok. Ebből tehát az következik, hogy a hivatalnokok leszavazták a független polgárokat.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Házvezetőnőül

ajánlkozik egy r. kath. vallásu idősebb **uri lány** helyben vagy a vidéken.

Cime a kiadóhivatalban megtudható.

78 1—3

879

1897.

Pályázati hirdetmény.

A lemondás folytán megüresedett **csehi-i körjegyzői** állásra ennel pályázatot nyitok és mindazokat, kik ezen körjegyzői állást elnyerni ohajtják felhivom, miszerint az 1883 évi I. t. cz. 6. §-a értelmében felszerelt, szülési anyakönyvi kivonattal és eddigi működésüket igazoló bizonyítványaikkal is ellátott, szabályszerűen felbélyegezett pályázati kérvényeiket hozzám **f. évi márczius hó 30-ik napjának, délutáni 5 órájáig** annyival is inkább adják be, mivel a később érkező pályázati kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Ezen körjegyzőséghez Csehi, a mely körjegyzői székhely, — Hájó, Rontó és Betfia községek tartoznak

Fizetés: készpénz 366 frt; irodai átalány 60 frt; irnok tartásra 100 frt; 5/4 öl tűzifa illetve ennek megváltási ára 54 frt, — természetbeni lakás és magánmunkálatokért a megyei törvényhatósági szabályrendeletben megállapított díjak.

A választás f. évi márczius hó 31-én délelőtt 10 órakor fog Csehi községben a körjegyzői laknál megtartatni.

Nagyvárad, 1897. márczius 9-én.

Bérczy Imre,

főszolgabíró.

79 1—3

Unghváry Sándor

gyümölcsfa-iskolája Czepléden.

Unghváry József e lapok hirdetési rovatában a következő nyilatkozatot teszi köze:

»Unghváry László teleptulajdonos, kinek telepe van és Unghváry Sándor, kinek telepe nincs (ki csak Unghváry Lászlónál alkalmazott irnok), egy és ugyanaz. A hirdetésükben használt jelző fával kepezkedik jó hírnévnek örvendő telepeim rongálására és a nagyközönség felrevezetésére szolgál. Ezen jelző megegyezésére és teljes érvénytelenségére feleletet adnak idei árjegyzékemben közjegyző által hitelesített elismerő nyilatkozatai. Különben jelenleg 9 hold üzemképes telepem van.»

Unghváry Sándor — csak örülök azon, hogy bátyám Unghváry Lászlónál, ha úgy tetszik mint irnok, de nekem mégis úgy tetszik, hogy 8 éven át beltagja is voltam a vállalatnak. Itt váltam szenvedélyes gyümölcsészé; itt tanultam meg a munkát becsülni és hogy miként lehet egyeneslelkűnek lenni és elődsi módjára senkit meg nem károsítani. Ön József ur 3-szor lett e helyről elbocsátva és mindannyiszor jellemtelen módon szegény bátyám ellen zúdított szűlőt, rokont, jóbarátot, kik ugyanakkor részben vagy egészben nagy összegig megvonták bátyámtól a támogatást, melyből végtelen károk származtak. Egyébként tudva van, hogy legutóbb is csak azért ment bátyámhoz, hogy követni szokott eljárását úgy az irodában, mint a telepen, valamint nagy fáradsággal betanított embereit és sok más mindent magához vehessen, hogy így azok segítségével — az adott becsületét megszegve — hasonlóan vállalat-hoz kezdhesen, mert jól tudta azt, hogy

Czepléden az Unghváry nevet

használni, illetve bátyám szénáját huzogatva (mert a rendelő emlékeztében leginkább Czepléd és Unghváry név marad fenn) mégis csak olcsóbb mód leszen a boldogulásra mint más városban, kezdve a nagy költségű (40—50 ezer forintra menő) hirdetés mellett, valamint becsületes kiszolgálás útján saját terményével az egész országra nézve elismertetni vállalatát.

A fentiek, de inkább az alant következők után a nagy közönség a sor megítélni, hogy mennyit érő József ur mód nélkül való hánykolódása.

Közjegyzőileg hitelesített másolat az 50 kros bélyeggel ellátott eredetiről:

1-ször Nyilatkozat Mivel ösém Unghváry Sándor nyolcz éven keresztül csekély évi fizetésben részesült, végkielégítés czimén átengedek részére négy évi kiürítés mellett tanuk előtt kijelölt 25 tábla vadoncz és nemes ojtást olyképen, hogy ezen táblától kiürítés után egyenként 500—500 forintot tartozik fizetni azonban öt illeti fenti ideig az árjegyzéki, hirdetési és minden néven nevezendő munkálati költség. Folytatolagos telepítés esetén pedig minden egyes új tábla után 50 frt évi hasznóbért tartozik fizetni. Felolvastatván aláíratott. Czepléden, 1896. december 15-én. Unghváry László s. k. Előttünk Zámbo János s. k. tanu. Rupp Figyes s. k. mint tanu.

Tehát tényleg van telepem, egyébként is kereskedelmi akadémiát végezve, legalább is formálhatok annyi jogot ha nem többet, jegyzék kiadás és hirdetéshez, mint a mennyit József ur (ki eredetileg pék volt) magának megenged).

2-szor Bizonyítvány. Hogy Unghváry József czeplédi faiskola tulajdonosnak két helyen lévő telepén, gyümölcs vadoncz és csemetékkel összesen 6 1/2 hold (1200 négyszögöl) terület van beültetve, ezennel bizonyítom. Czepléd, 1897. február 14. Bezzeg Pál s. k. városi mérnök.

(Tehát József ur itt is schwindizik, mert telepe nem 9, hanem csak 6 1/2 hold)

Czepléd, 1896. márcz. 18. Táborita János urnak Jász-Ápáti.

3-szor És kérdem, mit akar ön azon nagy része szemét fával mit nekem küldött nagy állományából, úgy hiszem elfeledte Ön, hogy én ismét eladó vagyok és hogy én szép fákat és nem szemetet vettem meg stb.

Unghváry József.

Tehát a József ur Jász-Ápáti Táboritától tavaly csemetét rendelt, még pedig erről az egy helyről 4675 dbot, de ezek fenti sajátkezűleg irt sorai szerint is **szemétre valók** voltak, úgy hogy ezért József ur Táboritát 3984 1896. sz. alatt a czeplédi bíróságnál be is perelte.

De ne higgye a nagyközönség hogy csak Jász-Ápátirol rendelt, József ur csemetét. Vadród, Aicsuth, Nagy-Körös, Torda, Kalocsa stb. városokból szállítja **waggon számra** azokat, behurcolva és szétterjesztve vele az egész országban a filoxerát.

És mivel az ilyen szédélgésnek **hire fut**, a károsítás nem a kevésbbé ismert József, hanem a széles körben és régen ismert Unghváry László és most már czégem rovására is esik.

Hogy a nagyközönséget az ilyen szédélgéstől és a Filoxera széthurcolásától megóvjam, legközelebb nem

csak az itteni **leadó állomást** kísértetem figyelemmel, hanem ez ügyben lépést fogok tenni a földművelésügyi minisztternél is.

Záradékol szükségesnek tartom kijelenteni, hogy legközelebb József urnak (országos fakupecz) a **szemtelenségig vitt élelmességét** igen sok hiteles adattal fogom kiegészíteni.

Unghváry Sándor.

Ki nem óhajtja a szép és üde arczbőrt?

A tavaszi éles levegő hatással van az arczbőrre, annak gondozása szükségessé válik.

Az Oeming Weidlich-féle francia gyártmányu szappanok és illatszerek, melyek minden udvarnál be vannak vezetve, legalkalmasabbak, tiszta vegyszeti alkatrészeik által az arczbőr üdesége és finomsága meglepő előmozdítására és állandó megtartására.

Mint ujonnan berendezett cikkek kaphatók.

DIÓSY ÖDÖN

78 1—3 csemege és különlegességi üzletében,

Nagyváradon, Olasz fő-utca,

a dohány különlegességi tőzsde mellett.

A töltem vett vagy általam kijavított órákért 2 évig jótallok.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

órás és látszerészeti üzletet
Nagyváradon, Fő-utca, (Bazár-szoros Mayr-házban) megnyitottam.

Dusan felszerelt jutányos ár mellett mindennemű **arany és ezüst zseb-, női-, inga-, ráma-, asztali-, fali-** továbbá **utazási és ébresztő órákból nagy raktárt tartok.**

Továbbá **szeművegek, látszővek, orvosi és szobai hőmérők, légsúlymérők, compassok stb. stb.**

Elvállalok mindennemű órák és látszerészeti tárgyak javítását.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel

HILF MÓRNE

74—2—10

Szeművegeket orvosi rendelet szerint is elkészítek.

Első Magyar VARRÓGÉP- és KERÉKPÁRGYÁR
R. T. BUDAPEST.

ADRIA varrógép

a legalkalmasabb varrógép; felülmúlhatlan szép öltések; acélszerkezte miatt teljesen zajtalan járás; a legfinomabb fehérneműt s a legérősebb posztót egyaránt remekül varrja. **Mint himzögép szenzációs újdonság.** Minden háztartásban nélkülözhetlen.

Adria varrógép egész szerkezete s minden részecskéje — a legszolidabb kivitelben — a modern technika legújabb vívmányaival lépést tartva, magyar gyárban készül, **tehát kizárólag magyar gyártmány.** Felülmúlhatlan előnyei folytán nemcsak a hazánkban, hanem Ausztriában, Francia- és Angolországban is első helyen áll.

Adria varrógép több kitüntetést és a legnagyobb millenniumi, az elismerő díszlevelet nyerte.

Adria varrógép a menyasszonyi kelengyék legszebb s leghasznosabb díszét képezi.

Adria varrógép a legalkalmasabb és leghasznosabb ajándék.

Adria varrógép havi, esetleg heti mérsékelt részletfizetésre is kapható Erdélyrészi és biharmegyei kizárólagos képviselőnk **GROSS FRIGYES** ur gyári főraktárában, **Nagyvárad, Bazár-szoros.**

Hat évi jótállás. — Pontos kiszolgálás.

Üzlethelyiségünkben mindennemű **mechanikai gépek és kerékpárok javítására műhelyt rendeztünk be.**

Mindkét nembeli ügynőkök **jutalékkal**, esetleg **fix-fizetéssel** alkalmaztatnak.

Első Magyar Varrógép- és Kerékpárgyár részvénytársaság.

76 1—10

„ADRIA“ kerékpárok

minden tekintetben

a legalkalmasabbak

